

A full-page photograph of a man with a beard and glasses, wearing a white protective suit, standing in an industrial setting. The background shows various pieces of machinery and structural elements of a factory or processing plant.

Portræt af Thomas Højgaard, Orupgaard Gods

Elskede markdriften – men er nu ægproducent i stor skala

Thomas Højgaard i en af staldene med burhøner. Hver af de 3 stalde rummer 36.960 høner - i alt 110.880 burhøner. De går i 2 gange 3 etager. Foto: Henning Laen Sørensen

En brand i 2015 og samtidens snak om at forbyde produktion af buræg fik Thomas Højgaard på Orupgaard Gods til at bygge nye huse til økologiske æglægere. Nu står salg af økologiske æg i stampe på grund af høj inflation. Desuden har pfas i fiskemel til økohønerne givet nye udfordringer.

Af Henning Laen Sørensen

Thomas Højgaard har altid villet være landmand.

”Lige fra barnsben har jeg elsket at køre traktor og mejetærsker og været med i marken. Så jeg var ikke i tvivl om, at jeg ville være landmand, og det var plan-teavlen, der trak, nok mest på grund af maskinerne”, siger Thomas Højgaard. ▶

Thomas Højgaard

- Fjerde generations ejer af Orupgaard Gods ved Idestrup på Falster
- 1.200 ha ejes. 750 ha agerjord, 400 ha Skov, 50 ha veje og gårdspladser. Markdriften udlejet til Guldborgsund Agro til 2026
- Efter brand i 2015 og snak om forbud mod buræg blev det besluttet at bygge til økologisk ægproduktion
- Den økologiske ægproduktion består af 2x15.000 høner. Udfordringer med lave afregningspriser og forbuddet mod fiskemel i foderet
- Buræg fra 110.880 høner. Æggene sælges til det tyske firma Lipoid, der producerer medicin af æggene til for tidligt fødte børn
- Børn: 2 piger på 28 og 26 år samt en dreng på 15. Kæreste med Karina Møller, der også er driftsleder på Orupgaard Gods

Opdrætterhuset, hvor hønnikerne går til de begynder at lægge æg 17 uger gamle. Hønnikerne er af racen Dekalb fra firmaet Topæg. Foto: Henning Laen Sørensen

Thomas blev landmand, endda en de store, men i dag har han forpagtet plan-teavlen ud, og er i stedet inkarneret æg-producent. Hvordan det er sket, får du som læser her forklaringen på:

Thomas Højgaard er født i 1968 og op-vokset på Ørumgaard ved Daugaard, Vejle, hvor hans far, Knud Højgaard, producerede opdræt til rugeægsproduktionen til slagtekyllinger. I 1977 flyttede familien til Orupgaard på Falster, hvor Thomas' forældre boede og stadig bor i en sidefløj til hovedbygningen.

Thomas er fjerde generation på Orup-gaard. Hans oldefar, civilingeniør Knud Højgaard, købte Orupgaard i 1939. Han ændrede bl.a. hovedbygningen, så den nu fremstår i engelsk stil.

I 1954 overtog Knud Højgaards søn, Erik Højgaard, Orupgaard. Erik Højgaard var en af de første, der på egnen mekaniserede landbruget, så planteavlen fremstod avanceret og professionel.

Thomas' far, Knud Højgaard, overtog godset i 1977. Han byggede i 1978 huse til 60.000 burhøns. I 1999 overtog Thomas Højgaard halvdelen af Orupgaard, og hele driften i 2006.

Thomas fik en omskiftelig livsbane

Thomas Højgaard ville være landmand. Han kom i praktik på Gjorslev Gods, derefter en tur til det nordjyske, Vrejlev Kloster. Da han skulle aftjene sin værne-pligt, startede han på en karriere inden for forsvaret.

"I 1989 startede jeg i forsvaret, Først kom jeg som rekrut i livgarden, og derefter blev jeg udvalgt til sergent 8 måneder i Sønderborg. Derefter tilbage til Gardehusar regimentet i Næstved", fortæller Thomas Højgaard.

Thomas kom derefter på officersskole i Oksbøl og fik en uddannelse som kamp-vogns delingsfører, og derefter tilbage til Næstved som delingsfører.

"Karrieren inden for forsvaret fik en brat ende i 1991, hvor jeg blev hjemsendt. Årsagen var, at efter murens fald i 1989 og Sovjetunionens opløsning i 1991, så startede besparelserne i forsvaret. Og i dag kæmper man så med et gigantisk efter-slæb på grund af misligholdelse af forsvaret generelt", siger Thomas Højgaard.

Tilbage til landbruget

Thomas kom tilbage til Orupgaard, hvor han arbejdede som landbrugsmedarbejder.

der indtil 1996. Så tog han landmandsuddannelsen med grønt bevis på Lyngby Landbrugsskole og blev driftsleder på Store Frederikslund og senere Ødemark, begge ved Slagelse.

"I 2000 flyttede jeg så hjem til Orupgaard som fast medarbejder, indtil jeg overtog godset endeligt i 2006. På det tidspunkt var der 80.000 burhøns. I 2011 udvidede jeg til 110.000 burhøns i 3 huse. I 2013 blev opdrætshuset revet ned, og der blev bygget et nyt", fortæller Thomas Højgaard.

Tilbage i 2004 blev der etableret en rugeægproduktion på 30.000 høns. I 2006 blev den udvidet. Rugeæggen blev eksporteret til en landmand i Tyskland, der sørgede for opdræt af hønerne.

"...samtidig var en debat i samfundet om, at det på et tidspunkt ville blive forbudt at producere buræg, så valgte jeg at satse på økoæg. Det var fremtiden, hed det i den offentlige debat..."

Thomas Højgaard

Brand ændrede Orupgaard Gods

I 2015 brændte husene med rugeægproduktionen helt ned. Og det var starten på nye tiltag på Orupgaard.

"Vi kæmpede noget med forsikringen om erstatning, men fik det da på plads. Da der samtidig var en debat i samfundet om, at det på et tidspunkt ville blive forbudt at producere buræg, så valgte jeg at satse på økoæg. Det var fremtiden, hed det i den offentlige debat og blandt politikere", forklarer Thomas Højgaard. ▶

Siloer, der rummer fuldfoderet til burhønerne fra Danish Agro, selv om der står DLG på siloerne. Thomas Højgaard er fjerde generation på Orupgaard Gods. Foto: Henning Laen Sørensen

Der blev bygget et hus til 2x15.000 økologiske høner. De er i samme hus, men adskilt med en mur. Desuden er de delt i sektioner med 3.000 høns i hver.

"Hver høne skal have 4 kvm. udeareal, og det betyder, at vi har 12 ha udeareal til økohønsene. Hønsene tildeles grovfoeder i hængebaner, 5 gange i døgnets lyse timer, ca. 9 g pr. høne. Det betyder ikke noget fodringmæssigt, men er ren beskæftigelse. Det er udearealet også, som hønsene har adgang til hele dagen. De 16-17 uger, hvor hønnikerne er hos opdrætteren, har de ligeledes mulighed for at komme ud. Det kan dog være svært at få lært hønsene at komme ud efter de lange indelukningsperioder, der har været på grund af fugleinfluenza", fortæller driftsleder Karina Møller, der også er kæreste til Thomas.

Markareal bortforpagtet

Samtidig, i 2017, besluttede Thomas Højgaard at forpagte jorden ud. Men hvorfor, når nu netop markdriften var Thomas' hjertebarn?

"Jo, men jeg var nødt til at prioritere for at holde fokus på økohønsene, og ja på alle de øvrige mange aktiviteter på

"Det er faktisk også en lettelse ikke at have markdriften længere. Nu kan jeg koncentrere mig om alle de andre aktiviteter"

Thomas Højgaard

godset. Økohøns kræver indsigt og management, men det er også meget spændende og udfordrende. Vi troede på, at økohøns var fremtiden"; kommenterer Thomas Højgaard.

Markdriften består af 1.200 ha ejet. Heraf 750 ha med landbrugsafgrøder, 400 ha med skov, og 50 ha er veje og gårdspladser.

Sædskiftet bestod af roer, byg, hvede, raps, frø, spinat og ærter. Så den gamle vittighed om fire årstider på Lolland Falster: Hvede, byg, sukkerroer og Mal-lorca, holder ikke helt i virkeligheden!

I 2017 blev jorden forpagtet ud til Guldborgsund Agro. Forpagtningen varer til 2026.

"Det er faktisk også en lettelse ikke at have markdriften længere. Nu kan jeg koncentrere mig om alle de andre aktiviteter", siger Thomas Højgaard.

Økologisk foder indkøbes

Alt det økologiske foder indkøbes. Fuldfoderet hos Danish Agro i Galten, mens en landmand med økologiske kvæg i nabolaget producerer det økologiske grovfoder, der består af en byg-ærte blanding.

De økologiske høns skal have et udeareal på 4 kvm pr. høne. På Orupgaard Gods beslaglægges de et udeareal på 12 ha. Foto: Henning Laen Sørensen

At producere økologiske æg har de seneste par år givet store udfordringer.

"Foderpriserne er på grund af inflationen steget med 100 procent, mens priserne på æg kun er steget lidt. Vi har kun opnået at få en tredjedel af den prisstigning, som der skal til for at være status quo med situationen, inden de voldsomme foderprisstigninger blev en realitet," nævner Thomas.

Hvad gør man så, når indtjeningen falder?

"Vi gør meget for at holde kasserede æg nede på så lavt et niveau som muligt", siger Karina Møller.

Hvis man tager et eksempel med 30.000 økologiske æg, så vil en ændring på 1 procent kasserede æg betyde en forskel på 115.000 kr. pr. år.

"Vi ligger på 2,5 procent kasserede, og det er i den lave ende sammenlignet med andre. Nogle ligger væsentligt højere. Det gælder om at holde en god tør bund i både inde- og udeareal. Hønsene skal have de rette klatter. Her spiller foderblandingerne enormt ind", siger Karina Møller.

Hvis foderet indeholder lidt for meget salt, så drikker hønerne mere vand, og så bliver deres afføring mere lind. Det vil give flere beskidte æg.

Inventar og maskiner bliver også trimmet.

"Og så er management altafgørende. Tingene skal gøres korrekt og rettidigt. Derfor har vi udarbejdet helt faste procedurer for medarbejderne. F.eks. kontrolleres foderkæden og vandtildelingen 2 gange dagligt, samt grovfoderhængebænen hver dag", pointerer Thomas Højgaard.

Minus fiskemel giver store udfordringer

Senest har pfas problematikken givet udfordringer med foderet til de økologiske høner.

"Der har altid været lidt pfas i økoæg, men alle professionelle økologiske ægproducenter ligger under det tilladte indhold af pfas. Der er jo hele tiden kvalitetskontrol af økoæg. Der udtages prøver for salmonella hver uge".

"Branchen gik nærmest i panik og ud-

stak en nultolerance mod pfas i foderet, da Fødevarestyrelsen i en periode anbefalede, at børn mellem 4 og 8 år skulle spise færre økologiske æg. Og da pfas kommer fra fiskemel, så blev fiskemel udfaset af foder til økohøns. Det giver til gengæld store problemer fodringsmæssigt, fordi fiskemel er så svært at erstatte som foder til økohøns", siger Thomas Højgaard.

Fiskemel indeholder protein, der består af en række aminosyrer, der har vist sig vigtige for de økologiske høner. Herudover også en række vigtige mineraler. Da Fødevarestyrelsen kom med anbefalingen om at nedsætte børns indtag af økologiske æg, reagerede Brancheorganisationen Danske Æg 23. januar 2023 med at udstede forbud mod fiskemel i foderet til økologiske høner.

"Det giver en række problemer fodringsmæssigt, idet det er svært at finde alternativer til fiskemel. For at opfylde høernes behov for aminosyrer har anvendte alternativer indtil nu betydet, at hønsene får for meget protein. Det reagerer hønerne på ved at drikke mere, fordi de skal udskille overskudsproteiner, og så bliver afføringen for lind, og så bliver gødningsbunden i staldene såvel ude ▶

Thomas Højgaard og kæresten Karina Møller, der også er driftsleder på Orupgaard Gods. Her foran hovedbygningen, det blev bygget i 1231. Foto: Henning Laen Sørensen

Thomas Højgaard ved stalden med de økologiske høner. Her går der 2 gange 15.000 økologiske høner, adskilt med en mur mellem de unge og ældre høner. Foto: Henning Laen Sørensen

som inde blød, og hønerne og dermed æggene bliver beskidte”, fortæller Karina Møller.

Thomas Højgaard fortæller, at det er svært at finde gode alternativer, fordi de skal være af ’naturlig forekomst’ og må ikke være industrielt fremstillet, fordi det så ikke stammer fra naturen og dermed ikke karakteriseres som økologisk.

”Foderstofbranchen gør et kæmpe arbejde for at finde gode løsninger. Der er to muligheder: enten at rense fiskemel for pfas eller finde fiskemel, der ikke indeholder pfas. Man hælder nok til førstnævnte løsning”, siger Thomas Højgaard.

Foreløbig har minus fiskemel i foderet betydet, at man har måttet ansætte en mand mere til at muge ekstra ud i staldene for at undgå snavsede høner på grund af lind gødningsbund. Så det giver en øget omkostning.

Til gengæld er der ikke nedgang i antal lagte æg eller i kvaliteten af æg. Men der er kommet flere snavsede æg.

”Der er desuden forskel på høernes reaktioner. Det yngre hold har reageret med mere fjerpilning, mens det ældre ikke har reageret på samme måde. Jeg ved ikke hvorfor, men måske er de ældre høner mere robuste end de yngre”, vurderer Thomas Højgaard.

”Og så står vi igen, som vi ser så ofte i landbruget, at vi ikke ved, om vi er købt eller solgt. Det gør det svært at vide, hvad man skal investere i i fremtiden”

Thomas Højgaard

Buræg er de reneste æg

På Orupgaard er der i dag i 3 stalde hver med 36.960 burhøns, eller i alt 110.880 burhøns. De går i 2 gange 3 etager.

”Buræggene sælges til et tysk medicinalfirma, Lipoid, som sælger det til hospitaler. Hospitalerne anvender det til intravenøst tilskud til for tidligt fødte børn”, siger Thomas Højgaard.

Anvendelsens baggrund ligger ifølge Karina Møller i, at buræg er de reneste æg overhovedet. De er ikke forurenede og derfor ikke forurenede med toxiner, der er et giftstof, som stammer fra bakterier.

”I 2011 byggede vi burægsstaldene om for 30 mio. kr. for at imødekomme nye krav om mere plads til hønsene, krav om siddepinde, redekasser, støvbadnings areal samt kloslibningsanordning. Det er de eksisterende krav også i dag”, fortæller Thomas Højgaard.

Men i 2022 fremsatte daværende Fødevareminister Rasmus Prehn et lovforslag om, at burhøns skal forbydes med en overgangsordning på 12 år for eksisterende producenter.

”Vi havde Rasmus Prehn herude og fortalte om vores produktion, og hvad æggene blev brugt til, men der var ikke noget at gøre. Han var ikke til at røkke, og der var flertal i Folketinget for forslaget”, siger en skuffet Thomas Højgaard.

Her sorteres buræggene. Buræg er de reneste æg, der produceres. De er ikke forurenet med toxiner. Alligevel risikerer Orupgaard at måtte slutte med produktionen, hvis forslag om forbud mod buræg vedtages i Folketinget. Foto: Henning Laen Sørensen

Thomas Højgaard i pakkeriet, hvor buræggene pakkes og sendes til Lipido, et tysk firma, der producerer medicin af æggene. Det bruges som ernæring til for tidligt fødte børn. Foto: Henning Laen Sørensen

Folketinget nåede dog ikke at vedtage lovforslaget, men den nye regering undersøger mulighederne for en endnu hurtigere udfasning.

"Og så står vi igen, som vi ser så ofte i landbruget, at vi ikke ved, om vi er købt eller solgt. Det gør det svært at vide, hvad man skal investere i i fremtiden. Vedtages forbuddet vil produktionen flytte til udlandet, hvor f.eks. Polen står på spring", siger Thomas Højgaard.

Samme race til produktion af bur- og økologiske æg

For år tilbage var det den hvide race Lohmann, der blev anvendt. Den havde dog den uønskede egenskab, at jo ældre hønen blev, jo større æg lagde den. Æggene kunne veje op til 67 g i gennemsnit, hvor idealet er 61-63 g pr. æg. De kaldes M/L æg.

I dag anvendes racen Dekalb fra firmaet Topæg fra Viborg. Det er også en hvid høne, der imidlertid leverer æg med en gennemsnitsvægt på 62-63 g i hele æglægningsperioden, det vil sige fra 17 og op til 80 uger, hvor de sættes ud af produktion.

Planer for fremtiden

På spørgsmålet om planer for fremtiden svarer Thomas Højgaard lidt forsigtigt:

"Ja, økoæg salget er gået ned. To producenter er holdt op, to er sat i tomgang (red. hos det pakkeri Orupgaard leverer til). Vi kan jo håbe på, at salget vil stige igen. Den lyse fremtid for økoæg, som blev spået i 2016, er ikke opfyldt".

"Hvis burhøns forbydes, f.eks. fra 2035, så må vi jo kigge på andre muligheder. Et muligt alternativ kunne være at bygge om

til en produktion af skrabææg, men det vil i givet fald koste 40-50 mio. kr., da der skal helt nyt inventar til", siger Thomas Højgaard.

Thomas Højgaard har mange andre aktiviteter. Blandt andet et hestesportscenter med plads til 60 heste, og han passer og vedligeholder 31 udlejningshuse.

Han har også mange interesser: Han har flyvecertifikat og har en lille sportsflyvemaskine, en Cessna 182. Han er desuden uddannet dykkerinstruktør og dyrker faldskærmsudspring. Han elsker også sin motorcykel, en Ducati multistrada 4v Rally.

Thomas Højgaard har 3 børn, 2 piger på henholdsvis 28 og 26 år samt en dreng på 15. Ingen af dem har endnu vist interesse for at ville drive Orupgaard Gods videre.